

TERMINOLOGY STUDIES. ТЕРМІНОЗНАВСТВО

УДК 636.09:001.4:616.15: 81"255.2

<https://doi.org/10.31548/philolog2020.03.012>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ КЛІНІЧНОЇ ВЕТЕРИНАРНОЇ ГЕМАТОЛОГІЇ

М. І. ЛИЧУК, доктор філологічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: mariya.lychuk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8046-7414>

Т. В. НЕМОВА, кандидат ветеринарних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: nemova_tv@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-2539-3237>

Анотація. У статті розглянуто питання особливостей формування, систематизації та перекладу термінології ветеринарної гематології. Метою роботи є дослідження лексичних та структурних особливостей термінології клінічної ветеринарної гематології, визначення основних труднощів та способів її відтворення в англо-українських перекладах.

У результатах досліджень висвітлено особливості формування термінології клінічної ветеринарної гематології, виявлено її лексичні, семантичні особливості. Встановлено, що формування термінології ветеринарної гематології відбувається префіксальним способом, зокрема найчастіше вживаними є префікси *a-, an-, dys-, anti-, endo-, hyper-, hypo-, topo-, micro-, macro-*. При формуванні термінології суфіксальним способом, найчастіше вживаними є суфікс *-osis*, терміноелементи *-poiesis, -genesis, -philia, -penia*. Найбільш вживаними кореневими терміноелементами є *haem(at)-, cyto*.

Здійснено систематизацію лексичних одиниць відповідно тематичної класифікації, за якою терміни віднесено до різних груп. Встановлено, що за структурною характеристикою терміни ветеринарної гематології можуть бути простими, складними або термінами-словосполученнями. Вказано лексичні, граматичні та лексико-граматичні способи перекладу термінології ветеринарної гематології українською мовою.

Доведено особливості формування клінічної термінології ветеринарної медицини на прикладі ветеринарної гематології та необхідність подальшого її детального вивчення для формування навичок адекватного перекладу.

Ключові слова: термінологія, ветеринарна медицина, ветеринарна гематологія, систематизація, класифікація.

Актуальність. Вивчення термінології різних галузей наук постійно знаходиться у центрі уваги лінгвістів. Міжнародні дослідження у сфері термінології координує Міжнародний інформаційний центр з термінології *Infoterm, (The International Information Centre for Terminology)*, до складу якого входить більше 60 організацій з питань вивчення та упорядкування термінології в усьому світі, зокрема Європейська асоціація з термінології (*The European Association for Terminology*), Міжнародна федерація перекладачів (*International Federation of Translators*), міжнародні організації зі стандартизації США, Великобританії,

Німеччини, Латвії, Греції, Росії, Хорватії та багатьох інших країн.

На сучасному етапі дослідниками досить детально вивчені процеси розвитку та становлення ветеринарної термінології, лексико-семантичні особливості ветеринарних термінів, функціональні особливості ветеринарного наукового тексту, запропоновано типологію терміносистем у ветеринарній медицині та визначені методичні підходи до її аналізу. Проте особливості термінології окремих галузей ветеринарної науки висвітлені недостатньо і потребують подальшого детального дослідження [5].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями особливостей формування та перекладу ветеринарної термінології неодноразово займалися різні вчені, що зумовило достатню кількість дослідницьких робіт, що стосуються перекладу технічної та наукової ветеринарної термінології. Особливості ветеринарної лексики висвітлені у працях С. Бартової, В. Гриньова, С. Даниленка, М. Дмитрука, І. Карбовника, Ю. Рожкова, О. Шелова та ін. Відомі праці зарубіжних лінгвістів, таких як E. Andrews, K. Baakes, L. Bauer, R. Beaugrande, J. Draskau, F. George [3, 4, 11].

Проте у проаналізованих літературних джерелах більшість наукових робіт стосуються саме анатомічної та гістологічної термінології, яка являє собою морфологічні термінологічні утворення анатомічної та гістологічної будови органів і тканин організму тварин у нормі та за патології. Ця термінологія є усталеною, міжнародною і її використовують ветеринарні лікарі в усьому світі.

Однак є суттєва різниця між анатомічною та гістологічною термінологією і номенклатурою та клінічною термінологією, що знаходить вираження в граматичних, лексичних та семантичних особливостях.

Клінічна термінологія охоплює величезну кількість різних методів дослідження тварин, виявлення основних ознак чи синдромів захворювань заразної або незаразної етіології з метою встановлення діагнозу, лікування та профілактики цих хвороб. Клінічна ветеринарна медицина постійно розвивається, удосконалюють методи діагностики, виявляють нові захворювання, розробляють міжнародні протоколи способів лікування хвороб тощо. Тому й термінологія клінічної ветеринарної медицини також постійно удосконалюється, видозмінюється і збагачується. Одним із прикладів таких клінічних дисциплін, які набули бурхливого розвитку за останній час, є клінічна ветеринарна гематологія.

Мета і методи досліджень. Зважаючи на це, **метою нашої роботи** є дослідити лексичні та структурні особливості термінології клінічної ветеринарної гематології, визначити основні труднощі та способи її відтворення в англо-українських перекладах.

Для досягнення мети використано комплекс **методів**, зокрема метод аналізу для зіставлення та порівняння поглядів різних учених в галузі вивчення ветеринарної термінології; описовий метод з прийомами спостереження, порівняння та класифікації;

методи і прийоми лінгвістичного аналізу; трансформаційний, дескриптивний та структурно-семантичний методи дослідження; метод індукції – логічне узагальнення (формулювання висновків та узагальнень).

Результати дослідження та їх обговорення. Термінологія клінічної ветеринарної гематології – це система понять, що позначає будову і функції системи крові, органи кровотворення і кроворуйнування, причини і механізми розвитку хвороб крові, їх діагностику, лікування, прогнозування та профілактику. Термінологія ветеринарної гематології тісно пов'язана з термінологією ветеринарної імунології, онкології, радіології, токсикології, трансфузіології та інших спеціалізованих галузей ветеринарної і гуманної медицини.

Основу клінічної термінології становлять слова грецького або греко-латинського походження, на відміну від анатомічної термінології, яка оперує переважно латинською лексикою [11]. Трапляються однослівні клінічні терміни (прості, похідні або складені), проте більшу частину становлять складні терміни та терміни-словосполучення.

Формування термінів ветеринарної гематології відбувається за допомогою *префіксального способу*, який вказує на перебіг у часі, напрямок дії, локалізацію, відсутність або заперечення чогось, розташованість навколо чогось, відсутність чогось. Наприклад, *a-* або *an-* – ‘заперечення, відсутність’: *agammaglobulinemia* – відсутність утворення γ-глобулінів у крові; *anaemia* – недовкрів'я; *dys-* ‘порушення функції’: *dysproteinemia* – зміни співвідношення окремих білкових фракцій при нормальному вмісті загального білка в плазмі або сироватці крові; *anti-* ‘проти’: *antiseptic* – антисептичний, протимікробний; *endo-* ‘всередині’: *endothelium* – ендотелій, внутрішній шар клітин, яким вистелені судини та серце; *hyper-* ‘надто’: *hyperchromemia* – збільшення середнього вмісту гемоглобіну в одному еритроциті; *hypo-* ‘мало’: *hypoproteinaemia* – патологічне зниження вмісту загального білка у крові; *hypochromatic* – гіпохромний, недостатньо забарвлений; *mono-* ‘один’: *monocytes* – моноцит; *monochromatic* – монохромний, однотонний; *micro-* ‘малий’: *microcytic anemia* – мікроцитарна анемія; *macro-* ‘великий’: *macrophage* – макрофаг тощо.

Утворення термінології ветеринарної гематології відбувається й за допомогою суфіксального способу. Наприклад, суфікс *-osis*, доданий до основи іменника, вказує на

хвороби незапального характеру, які пов'язані з перебільшенням норми. Наприклад, *lymphocytosis* – збільшення кількості лімфоцитів, *monocytosis* – збільшення кількості моноцитів. Проте якщо він додається до основи дієслова, то значення змінюється на процес. Наприклад, *necrosis* – некроз, відмирання тканини або органу.

Багато термінів у ветеринарній гематології утворено з кінцевим терміноелементом *-poesis* зі значенням 'утворення', наприклад *hematopoiesis* – утворення крові, *leukocytopoiesis* – утворення лейкоцитів, *erythrocytopoiesis* – утворення еритроцитів. А також з кінцевим терміноелементом *-genesis*, який вказує на механізм розвитку, наприклад *pathogenesis* – механізм виникнення і розвитку хвороби і окремих її проявів на різних рівнях організму. Проте при перекладі клінічної термінології варто зважати на специфічні особливості, наприклад *vasculogenesis* означає утворення і розвиток кровоносних судин в ембріональний період, тоді як термін *angiopoiesis* – вказує на процес утворення нових кровоносних судин в органі або тканині.

Кінцевий терміноелемент *-philia* вказує на збільшення: *neutrophilia* – збільшення кількості нейтрофілів, *eosinophilia* – збільшення кількості еозинофілів, *basophilia* – збільшення кількості базофілів. Водночас, терміноелемент *-penia* вказує на зменшення: *neutropenia* – зменшення кількості нейтрофілів, *eosinopenia* – зменшення кількості еозинофілів, *lymphopenia* – зменшення кількості лімфоцитів, *monocytopenia* – зменшення кількості моноцитів.

Проте найбільша кількість термінів клінічної ветеринарної гематології утворено із терміноелементом *-haem(at)-*, що означає належність до крові. У словниках зафіксовано понад 250 лексем із компонентом гем- (гем(о)-, гемат(о)) [2]. Наприклад, *hematopoiesis* – утворення крові, *hematoma* – гематома, крововилив, *hemangioma* – гемангіома, доброякісна пухлина, *hematologic indices* – гематологічні показники, *hemolytic anemia* – гемолітична анемія, *hemorrhagic effusion* – геморагічний (кров'яний) випіт, *hemoperitoneum* – гомоперитонеум, кровотеча в черевну порожнину, *hemostasis* – зупинка кровотечі тощо.

При чому терміноелемент *-haem(at)-* у сполученні із зазначенням органу створює речовинне значення: *haemothorax* – накопичення крові у плевральній порожнині. Водночас, розташування терміноелементу – *aemia* у кінці слова вказує на утворення або накопичення у крові патологічних речовин або компонентів, наприклад: *azotaemia* – накопичення нітрогену у крові.

Розуміння формування термінології ветеринарної гематології сприяє адекватному її перекладу. Хоча слід зазначити, що труднощі у перекладі термінів ветеринарної гематології полягають не лише в тому, що терміни є досить специфічними, а й тому, що між загальноживаними та спеціальними ветеринарними гематологічними, та й медичними, термінами постійно відбуваються процеси взаємопроникнення, що призводить до постійного оновлення її термінології.

Згідно зі структурою гематології, терміни було згруповано у декілька тематичних груп (рис.1.):

Рис. 1. Систематизація гематологічної ветеринарної термінології

До термінів, що позначають **структурні компоненти системи крові** належать: *erythrocytes* – еритроцит, *thrombocytes* – тромбоцит, *lymphocyte* – лімфоцит, *leukocytes* – лейкоцит, *monocyte* – моноцит, *neutrophil* – нейтрофіл, *eosinophil* – еозинофіл, *basophil* – базофіл, *macrophage* – макрофаг, *phagocyte* – фагоцит, *granulocyte* – гранулоцит, *agranulocyte* – агранулоцит.

До термінів, що позначають **утворення крові** належать усі терміни, які утворюються за допомогою терміноелементу **-poiesis**, що означає 'утворення': *hematopoiesis* – гематопоез, утворення клітин крові; *leukocytopoiesis* – лейкоцитопоез, утворення лейкоцитів, *thrombocytopoiesis* – тромбоцитопоез, утворення тромбоцитів; *erythrocytopoiesis* – еритроцитопоез, утворення еритроцитів; *granulocytopoiesis* – гранулоцитопоез, утворення гранулоцитів, *monocytopoiesis* – моноцитоз, утворення моноцитів; *megakaryocytopoiesis* – мегакаріоцитопоез, утворення мегакаріоцитів.

Варто зазначити, що в англійських гематологічних термінах іноді спостерігаються пропуски деяких частин довгих чи багатослівних термінів, при цьому значення їх не змінюється. Наприклад, кореневу морфему *-cyto-* часто опускають у багатьох термінах, наприклад *erythro(cyto)poiesis*, *granulo(cyto)poiesis*, *thrombo(cyto)poiesis*, *leuko(cyto)poiesis*.

До термінів, що позначають **клітини попередники зрілих клітин крові** належать: *hemocytoblast* – поліпотентна стовбурова клітина, яка є попередником усіх клітин крові; *common myeloid progenitor* – загальний мієлоїдний попередник; *common lymphoid progenitor* – загальний лімфоїдний попередник;

а) **терміни, що позначають клітини попередники еритроцитів**: *proerythroblast* – проеритробласт, самий ранній морфологічно розпізнаваний попередник еритроцита, *basophilic erythroblast* – базофільний еритробласт, попередник поліхроматофільного еритробласта, *polychromatic erythroblast* – поліхроматофільний еритробласт, попередник оксифільного еритробласта, *orthochromatic erythroblast* – оксифільний еритробласт, попередник поліхроматофільного еритроцита, *polychromatic erythrocyte* – поліхроматофільний еритроцит, попередник еритроцита.

б) **терміни, що позначають клітини попередники тромбоцитів**: *megakaryoblast* – мегакаріобласт, самий ранній морфологічно розпізнаваний попередник промегакаріоцита;

promegakaryocyte – промегакаріоцит, попередник мегакаріоцита; *megakaryocyte* – мегакаріоцит, попередник тромбоцита.

в) **терміни, що позначають клітини попередники гранулоцитів**: спільною для гранулоцитів і агранулоцитів є клітина попередник *myeloblast* – мієлобласт;

- **базофілії**: *basophilic promyelocyte* – базофільний промієлоцит, попередник базофільного мієлоцита; *basophilic myelocyte* – базофільний мієлоцит, попередник базофільного метамієлоцита; *basophilic metamyelocyte* – базофільний метамієлоцит, попередник паличкоядерного базофіла; *basophilic band* – паличкоядерний базофіл;

- **нейтрофілії**: *neutrophilic promyelocyte* – нейтрофільний промієлоцит, попередник нейтрофільного мієлоцита; *neutrophilic myelocyte* – нейтрофільний мієлоцит, попередник нейтрофільного метамієлоцита; *neutrophilic metamyelocyte* – нейтрофільний метамієлоцит, попередник паличкоядерного нейтрофіла; *neutrophilic band* – паличкоядерний нейтрофіл;

- **еозинофілії**: *eosinophilic promyelocyte* – еозинофільний промієлоцит, попередник еозинофільного мієлоцита; *eosinophilic myelocyte* – еозинофільний мієлоцит, попередник еозинофільного метамієлоцита; *eosinophilic metamyelocyte* – еозинофільний метамієлоцит, попередник нейтрофільного еозинофіла; *eosinophilic band* – нейтрофільний еозинофіл;

г) **терміни, що позначають клітин попередників агранулоцитів**:

- **моноцитів**: *monoblast* – монобласт, попередник промоноцита; *promonocyte* – промоноцит, попередник моноцита;

- **лімфоцитів**: *lymphoblast* – лімфобласт, попередник пролімфоцита; *prolymphocyte* – пролімфоцит, попередник лімфоцита.

До групи термінів, що позначають **патологічні зміни, які виникають в процесі утворення клітин крові** належать:

thrombo(cyto)pathia – тромбоцитопатія, порушення утворення тромбоцитів, *myelodysplasia* – мієлодисплазія, порушення розвитку кісткового мозку; *pancytopenia* – панцитопенія, дефіцит усіх клітин крові; *myelofibrosis* – мієлофіброз, процес вироблення неопластичними мегакаріоцитами цитокінів, які стимулюють проліферацію неклональних фіброblastів та ангіогенез.

До групи термінів, що позначають **патологічні зміни у клітинах крові** належать: *poikilocytosis* – поїкілоцитоз, наявність еритроцитів різної форми;

anisocytosis – анізоцитоз, наявність еритроцитів різного забарвлення; *normocytic* – нормоцитарна, нормальна за розміром клітина; *macrocytic* – макроцитарна, велика відносно норми клітина, *microcytic* – мікроцитарна, мала відносно норми клітина, *normochromic* – нормоцитарна, нормально забарвлена клітина, *hypochromic* – гіпохромна, погано забарвлена клітина; *hyperchromic* – гіперхромна, надмірно забарвлена клітина. Також до цієї групи можна віднести патологічно змінені формени елементи крові, які виникають у результаті утворення крові та прояву захворювань: *schistocytes* – шизоцити, пошкоджені еритроцити у формі «шолома», які трапляються при деяких формах анемії; *elliptocytes* (*ovalocytes*) – еліптоцити (овалоцити), це тонкі, гіпохромні еритроцити овальної форми, які спостерігаються при мегалобластних анеміях; *codocytes* – кодоцити, мішенеподібні еритроцити у формі «мішені» з центральним розташуванням гемоглобіну при гемоглобінопатіях; *eccentrocytes* – ексцентроцити, еритроцити з частковою локалізацією гемоглобіну; *pyknotocytes* – пікноцити, нерівномірно сферичні еритроцити з невеликими цитоплазматичними проєкціями; *drepanocytes* – дрепаноцити, серповидні еритроцити; *dacryocytes* – дакріоцити, еритроцити краплеподібної форми.

До термінів, що позначають **методи дослідження системи крові належать**: *blood smear* – мазок крові; *bone marrow biopsy* – біопсія кісткового мозку, *laboratory test* – лабораторні дослідження, *haematological techniques* – гематологічні методи, *Automated Cell Counting* – автоматичний метод визначення клітин тощо.

До гематологічних термінів, що позначають **хвороби або патологічні стани організму** належать: *anemia* – зменшення кількості еритроцитів і гемоглобіну, *basopenia* – базопенія, зменшення кількості базофілів у крові; *basophilia* – базофілія, збільшення кількості базофілів у крові; *erythrocytosis* – еритроцитоз, підвищення кількості еритроцитів у периферичній крові; *leukocytosis* – лейкоцитоз, збільшення кількості лейкоцитів у периферичній крові, *leukopenia* – лейкопенія, зменшення кількості лейкоцитів у периферичній крові; *thrombocytopenia* – тромбоцитопенія, зменшення кількості тромбоцитів у периферичній крові; *thrombocytosis* – тромбоцитоз, збільшення кількості тромбоцитів у периферичній крові, *thrombo(cyto)asthenia* –

тромбоцитоастенія, геморагічний діатез, якому властиві подовження часу кровотечі; *equine infectious anemia* – інфекційна анемія коней тощо.

За структурною характеристикою терміни ветеринарної гематології можна класифікувати таким чином:

а) **прості**, які складаються з одного слова: *anemia* – анемія, *bacteremia* – бактеріємія, *blood* – кров, *hemostasis* – гемостаз, *hematuria* – гематурія, кровотеча, *leukograms* – лейкограма, *lipemia* – ліпемія, *plasma* – плазма, *serum* – сироватка;

б) **складні**, які складаються з двох слів: *autoimmune neutropenia* – аутоімунна нейтропенія, *blood smear* – мазок крові, *bloodborne transmission* – переливання крові, *blood clotting* – згортання крові, *blood diseases* – хвороби крові, *blood pressure* – тиск крові, *blood tests* – дослідження крові, *blood vessels* – кровоносні судини, *erythroid cells* – еритроїдні клітини, *hematologic system* – система крові, *haemolytic anaemia* – гемолітична анемія;

в) **терміни-словосполучення**, які складаються із кількох компонентів:

- прості словосполучення: *blood formed elements* – формени елементи крові, *blood cell morphology* – морфологія клітин крові, *bone marrow biopsy* – біопсія кісткового мозку, *whole blood* – цільна кров;

- складні словосполучення: *blood cell production* – гемопоез, утворення клітин крові, *blood platelet* – тромбоцити, *mononuclear cell* – моноцити, *red blood cells* – еритроцити, *white blood cells* – лейкоцити, *packed cell volume* – гематокрит, *nucleated red blood cell* – ядерні еритроцити.

Складністю для перекладу складних словосполучень є наявність їх синонімів у англійських текстах, наприклад, *red blood cell (RBC)* – *erythrocyte*, *normocyte*; *white blood cell (WBC)* – *leukocyte*; *mononuclear cell* – *monocyte*; *blood platelets* – *thrombocytes*; *blood cell production* – *haematopoiesis*; *blood destruction* – *haemolysis*; *arrest of bleeding* – *haemostasis*, *blood clotting* – *coagulation*.

Варто зауважити, що синонімія трапляється у назвах клітин крові: синонімами для терміну *proerythroblast* є термін *rubriblast*; *polychromatophilic erythroblast* – *reticulocyte*; *orthochromatophilic erythroblast* – *normoblast*; *polymorphonuclear leucocyte* – *neutrophil* тощо. Також синоніми часто використовують для позначення назв хвороб, наприклад для нозологічного визначення *Addison's disease* синонімом є

hypoadrenocorticism. Зокрема, навіть сам термін «хвороба» в англійських відповідниках подається як «*illness*», «*sickness*», «*disease*». Щоправда, лише останній термін «*disease*» застосовується для нозологічного позначення захворювань: *Willebrand disease* – хвороба Віллебранда, а два інші – для позначення стану тварин.

Ще однією складністю для перекладу термінології ветеринарної гематології є значна кількість епонімів. Наприклад, *Alder-Reilly bodies* – тільця Алдер-Рейлі, які з'являються при спадковій аномалії лейкоцитів, що пов'язана з мукополісахаридозом; *Bernard-Soulier syndrome* – синдром Бернарда-Соульє – рідкісне аутосомно-рецесивне порушення припинення кровотечі, спричинене дефіцитом глікопротеїну Ib, рецептора фактора фон Віллебранда; *Cabot's rings* – кільця Кебота, це тонкі, червоно-фіолетові, ниткоподібні петлі, які спостерігаються в еритроцитах; *Chediak-Higashi syndrome* – синдром Чедіака-Хігаші, рідкісне, аутосомно-рецесивне іммунодефіцитне захворювання, проявляється дефектами фагоцитарних клітин; *Heinz bodies (also referred to as "Heinz-Ehrlich bodies")* – тільця Хейнца або тільця Хейнца-Ерліха, це включення всередині еритроцитів, що складаються з денатурованого гемоглобіну; *Von Willebrand disease* – хвороба Віллебранда, спадкове захворювання крові, яке характеризується виникненням спонтанних кровотеч, схожими з кровотечами при гемофілії тощо.

Перекладаючи тексти спеціалізованої ветеринарної гематології, можна спостерігати різні перекладацькі трансформації, за допомогою яких перекладач намагається відтворити мову оригіналу. Для текстів з ветеринарної гематології використовуються

загальноприйняті підходи застосувань перекладацьких трансформацій. Зокрема перекладачі можуть застосовувати як граматичні, лексичні, так і лексико-граматичні трансформації.

Серед граматичних трансформацій застосовують граматичні заміни, переміщення, додавання, упущення (антонімічний переклад, повне перетворення та компенсація).

Особливістю лексичних трансформацій є передача лексичних значень оригінальної мови лексичними значеннями мови перекладу. До лексичних трансформацій, які використовують для перекладу термінології ветеринарної гематології, належать практичне транскрибування, змішане транскодування, адаптивне транскодування, транслітерація та калькування.

Висновки і перспективи. Отже, термінологія ветеринарної гематології за своєю суттю відображає великий спектр термінологічних значень клінічної ветеринарної медицини, які постійно розвиваються і оновлюються.

Переклад лексики клінічної ветеринарної гематології вимагає від перекладача широкої обізнаності та високого рівня фахової компетенції, оскільки термінологія ветеринарної гематології є доволі складною, із значною кількістю вузькоспецифічних ветеринарних термінів, що мають переважно грецьке або греко-латинське походження, з великою кількістю скорочень, синонімів, епонімів, простих і складних словосполучень.

Детальний структурний аналіз термінології ветеринарної гематології в подальшому дозволить більш поглиблено вивчити клінічну термінологію та особливості її адекватного перекладу.

Список використаних джерел

1. Амеліна С. М., Гопак І. М. Структурно-семантична характеристика англійських термінів підмови ветеринарії у контексті україномовного перекладу *Науковий вісник НУБіП України. Серія: Філологічні науки*. 2016. Вип. 248. С. 156-161.
2. Германович Г. О. Медичні терміни з компонентами *гем-(гем(о)-, гемат(о)-) та кров(о)-* у сучасній українській мові. *Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*. 2015. Вип. 41. С. 161-167.
3. Рожков Ю. Г. Ветеринарная терминология как объект лингвистического исследо-

вания. *Наука через призму времени*. 2019. № 6 (27). URL: <http://www.naupri.ru/journal/2008> (дата звернення. 12.09.2020).

- 4. Рожков Ю. Г. Труднощі перекладу ветеринарної лексики з англійської на українську мову (на матеріалі довідників з анатомії свійських тварин). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 41, том 1. С. 138-140.
- 5. Тимкина Ю. Ю. Классификация ветеринарной терминологии в английском языке. *Вопросы теории и практики*. 2017. № 6(72). Ч. 1. С. 156-158.
- 6. Bain Barbara J., Bates I., Laffan M. A.,

Lewis S.M. (eds.) *Dacie and Lewis Practical Haematology*. 11th ed. Elsevier, 2011. 651 p.

7. Campbell T. W. *Exotic Animal Hematology and Cytology. A diagnostic guide and color atlas*. Elsevier Saunders, 2012. 367 p.

8. Douglas J. Weiss, K. Jane Wardrop. *Schalm's veterinary hematology*. 2010. 1256 p.

9. Hoffbrand A.V., Moss P.A.H. (Eds.) *Essential Haematology*. 7th edition. Blackwell Publishing, 2016. 381 p.

10. John W. Harvey. *Veterinary Hematology. A Diagnostic Guide and Color Atlas*. 2012. 344 P.

11. Karbovnik I.V. Latin clinical veterinary terminology: word-formation, lexical-semantic and syntactic aspects. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького*. 2018, том 20, № 86. С.161-166.

12. Melashchenko M. Keys to successful Ukrainian – English medical translation. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Кропивницький, 2017. Вип. 154. С. 146–149.

13. Romich J. A. *An Illustrated Guide to Veterinary Medical Terminology*. 3rd ed. Delmar, USA. 2009. 518 p.

14. Rozenberg G. (ed.) *Microscopic Haematology. A practical guide for the laboratory*. 3rd ed. Churchill Livingstone, 2011. 260 p.

References

1. Amelina, S. M., Hopak, I. M. (2016). Strukturno-semantychna kharakterystyka anhliiskikh terminiv pidmovy veterynarii u konteksti ukrainomovnoho perekladu [Structural and semantic peculiarities of English terms in the veterinary sublanguage in the context of Ukrainian translation]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya: Filolohichni nauky* [Scientific Herald of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Philological Sciences]. Vol. 248, 156-161

2. Hermanovych, H. O. (2015). Medychni terminy z komponentamy hem-(hem(o)-, hemat(o)-) ta krov(o)- u suchasni ukraïnskii movi [Medical terms with components hem-(hem(o)-, hemat(o)-) and blood(o)- in modern Ukrainian language]. *Linhvistychni doslidzhennia: Zbiryk navkovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedagogichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody*. [Linguistic research. Scientific Bulletin of Kharkiv National Pedagogical University named after H. S. Skovoroda]. Vol. 41, 161-167.

3. Rozhkov, Ju. G. (2019). Veterinarnaja terminologija kak objekt lingvisticheskogo

issledovanija [Veterinary terminology as an object of linguistic research]. *Nauka cherez prizmu vremeni* [Science through the prism of time]. Vol. 6 (27) [Elektronnyi resurs]. Retrieved from <http://www.naupri.ru/journal/2008>.

4. Rozhkov, Yu. G. (2019) Trudnoshchi perekladu veterynarnoi leksyky z anhliiskoi na ukraïnsku movu (na materiali dovidnykiv z anatomii sviiskykh tvaryn) [Translation difficulties of veterinary lexicon from English into Ukrainian (based on cattle anatomy textbooks)]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: «Filolohiia»* [Scientific Bulletin of International Humanities University. Section: Philology]. Vol. 1. No. 41, 138-140. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.41.1.31>.

5. Timkina, Yu. Yu. (2017). Klasifikacija veterinarnej terminologii v anhliiskom jazyke [Classification of English Veterinary terminology]. *Voprosy teorii i praktiki* [Questions of theory and practice]. Vol. 6 (72), Pt. 1, 156-158.

6. Bain B. J., Bates I., Laffan M.A. & Lewis S. M. (2011). *Dacie and Lewis Practical Haematology*. 11th ed. Elsevier, 651.

7. Campbell, T. W. (2012). *Exotic Animal Hematology and Cytology. A diagnostic guide and color atlas*. Elsevier, 367.

8. Douglas, J. Weiss & K. Jane, Wardrop (2010). *Schalm's veterinary hematology*. 1256.

9. Hoffbrand, A. V. & Moss, P.A.H. (2016). *Essential Haematology*. 7th ed. Blackwell Publishing, 381.

10. John, W. Harvey (2012). *Veterinary Hematology. A Diagnostic Guide and Color Atlas*. 344.

11. Karbovnik, I. V. (2018). Latin clinical veterinary terminology: word-formation, lexical-semantic and syntactic aspects. *Naukovyi visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnologii imeni S.Z. Gzhytskoho* [Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after S.Z. Gzhytskyj]. Vol. 20, no 86, 161-166.

12. Melashchenko, M. (2017). Keys to successful Ukrainian – English medical translation. *Naukovi zapysky. Seriya: Filolohichni nauky* [Scientific notes. Series: Philological Sciences]. Kropyvnytskyi, Vol. 154, 146–149.

13. Romich J. A. (2009). *An Illustrated Guide to Veterinary Medical Terminology*. 3rd ed. Delmar, USA. 518.

14. Rozenberg, G. (2011). *Microscopic Haematology. A practical guide for the laboratory*. 3rd ed. Churchill Livingstone, 260.

FEATURES OF FORMATION AND TRANSLATION OF TERMINOLOGY OF CLINICAL VETERINARY HEMATOLOGY

M. I. Lychuk, T. V. Nemova

Abstract. *The article deals with the peculiarities of the formation, systematization and translation of Veterinary Hematology terminology.*

Introduction. *At this stage, the processes of development and formation of veterinary terminology, lexical and semantic features of veterinary terms, functional features of veterinary scientific text are studied in sufficient detail, a typology of term systems in veterinary medicine is proposed, and methodological approaches to its study are determined. However, most scientific works relate specifically to anatomical and histological terminology, which is a morphological terminological formation of the anatomical and histological structure of organs and tissues of the animal body in normal and pathological conditions. This terminology is well-established, international and used by veterinarians all over the world.*

However, there is a significant difference between anatomical and histological terminology and nomenclature and clinical terminology, which is expressed by grammatical, lexical and semantic features. Therefore, the study of terminology in certain areas of veterinary science requires further detailed study.

Purpose. *The aim of our work was to study the lexical and structural features of the terminology of clinical veterinary hematology, to determine the main difficulties and ways of its reproduction in English-Ukrainian translations.*

Methods. *To achieve this goal, a set of methods was used, in particular the method of analysis for comparing and comparing the views of various scientists in the field of studying veterinary terminology; descriptive method with methods of observation, comparison and classification; methods and techniques of linguistic analysis; transformational, descriptive and structural-semantic research methods; induction method.*

Results. *The terminology of clinical veterinary hematology includes a system of concepts that denotes the structure and functions of the blood system, organs of hematopoiesis and cross-destruction, causes and mechanisms of development of blood diseases, their diagnosis, treatment, prognosis and prevention. The terminology of veterinary hematology is closely related to the terminology of veterinary immunology, oncology, radiology, toxicology, transfusiology and other specialized branches of veterinary and humane medicine.*

Clinical terminology is based on words of Greek origin or Greek-Latin, in contrast to anatomical terminology, which operates mainly in Latin vocabulary. There are single-word clinical terms (simple, derived, or compound), but most of them are complex terms and phrases.

It is established the formation of veterinary hematology terminology occurs by the prefix method, in which the most commonly used prefixes are a-, an-, dys-, anti-, endo-, hyper-, hypo-, mono-, micro-, macro-; by the suffix method, in which the most commonly used suffixes are -osis, termoelements – -poiesis, -genesis, -philia, -penia, as well as using the morphemes haem(at) -, cyto-.

According to the thematic area, the terms of veterinary hematology were grouped into the following groups: terms denoting structural components of the blood system; terms denoting blood formation; terms denoting progenitor cells of mature blood cells; terms denoting pathological changes that occur in the process of blood formation; terms denoting pathological changes in blood cells; terms denoting methods of studying the blood system; hematological terms denoting diseases or pathological conditions of the body.

It is established that according to the structural characteristics, the terms of veterinary hematology can be simple, complex, or phrases.

Difficulties in translating veterinary hematology terms lie in the specificity of terms, their bulkiness, the presence of a significant number of synonyms, abbreviations, eponyms, as well as constant updating of terminology as a result of the interpenetration of commonly used and special veterinary hematological, medical, biological terms.

For texts on veterinary hematology, generally accepted approaches to applying translation transformations are used. In particular, they can apply grammatical, lexical, and lexical-grammatical transformations. Grammatical transformations include grammatical substitutions, offsets, additions, and omissions (antonymic translation, full transformation, and compensation). Lexical transformations used to translate veterinary hematology terminology include practical transcription, mixed transcoding, adaptive transcoding, transliteration and loan-translation.

Originality. *The scientific novelty of the work lies in the fact that for the first time the terminology of*

veterinary hematology was analyzed as a separate structure of veterinary terminology, the features of the formation of the terminology of clinical veterinary hematology were highlighted, its lexical and semantic features were established. Systematization of lexical units of thematic and structural classifications is carried out, respectively. Methods of translating veterinary hematology terminology into Ukrainian are indicated. The peculiarities of the formation of clinical terminology of veterinary medicine on the example of veterinary hematology and the need for its further detailed study for the formation of adequate translation skills are proved.

Conclusion. *The terminology of veterinary hematology essentially reflects a wide range of terminological meanings of clinical veterinary medicine, which are constantly being developed and updated. A detailed structural analysis of the terminology of veterinary hematology in the future will allow us to study clinical terminology and features of its adequate translation in more depth.*

Keywords. *terminology, veterinary medicine, veterinary hematology, systematization, classification.*